

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового
інституту «Каразінський інститут
міжнародних відносин та туристичного
бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

«__» _____ 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

МІЖНАРОДНЕ РЕГІОНОЗНАВСТВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти _____ перший (бакалаврський)

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні
студії»

(шифр і назва)

освітня програма _____ «Міжнародні відносини та регіональні студії»
(шифр і назва)

спеціалізація _____
(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та
туристичного бізнесу»

2025 / 2026 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

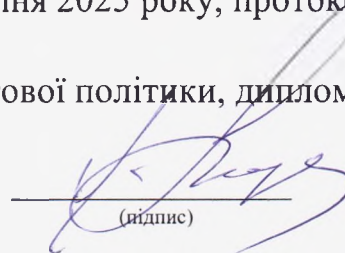
«28» серпня 2025 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: кандидат історичних наук, доцент кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу Онацький Максим Юрійович.

Програму схвалено на засіданні кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

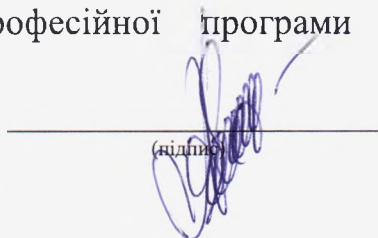
Протокол від «26» серпня 2025 року, протокол № 1

Завідувач кафедри світової політики, дипломатії та туристичного бізнесу

(підпис) доц. Анатолій ПАРФІНЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гаранткою освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

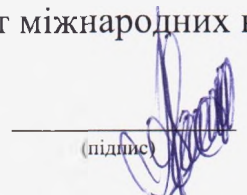
Гарантка освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(підпис) доц. Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Протокол від «27» серпня 2025 року, протокол № 1

Голова науково-методичної комісії навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»:

(підпис) доц. Ганна ПАНАСЕНКО
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програму дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» складено відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії» підготовки бакалавра, за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування розуміння сучасних тенденцій в управлінських, функціонально-галузевих, територіальних структурах та зовнішньоекономічних комплексах країн світу, формування вміння науково узагальнювати та обґрунтовувати фактичний матеріал.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

1. Сформувати у студентів систематичні знання щодо політичної організації та форм державного управління в країнах сучасного світу.
2. Ознайомити студентів з природно-ресурсним та виробничим потенціалом, історично-традиційною та набутою спеціалізацією виробництва.
3. Узагальнити та розвинути знання з географії та політичної історії країн та регіонів світу.
4. Ознайомити студентів з особливостями економічного розвитку країн та регіонів.
5. Сформувати навички реферування та аналізу літератури, що містить різноманітну країнознавчу інформацію.
6. Сформувати вміння та навички самостійної роботи з літературою.

1.3. Кількість кредитів – 7

1.4. Загальна кількість годин – 210

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й, 4-й	-й
Лекції	
62 год.	год.
Семінарські заняття	
46 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
102 год.	год.
Індивідуальні завдання (в т. ч.)	
Курсова робота (20 год.)	

1.6. Перелік компетентностей, що формує дисципліна.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні здобути такі компетентності:

- загальні компетентності:

ЗК3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 16. Здатність виявляти та вирішувати проблеми.

ЗК 18. Здатність працювати як автономно, так і у команді.

ЗК 19. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації, зокрема в міжнародному контексті.

- фахові (спеціальні) компетентності:

СК1. Здатність виокремлювати ознаки та тенденції розвитку, розуміти природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, суспільних комунікацій та/або регіональних студій.

СК2. Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

СК8. Усвідомлення національних інтересів України на міжнародній арені.

СК9. Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

СК11. Здатність аналізувати природу та еволюцію міжнародних організацій, їх місця у системі міжнародних відносин, основних форм та перспектив співпраці України з ними.

СК13. Здатність аналізувати діяльність міжнародних недержавних акторів та транснаціональні відносини.

СК15. Здатність оцінювати особливості та традиції політичної поведінки країн світу в контексті об'єктивних потреб і можливостей розвитку міжнародних стосунків.

СК16. Здатність аналізувати внутрішні та зовнішні чинники розвитку регіональних спільнот (геополітичних, географічних, економічних, цивілізаційних та інших, регіональні угруповання, країни та регіони як суб'єкти міжнародних відносин та глобальної конкуренції).

СК17. Здатність здійснювати компаративний аналіз певного регіону (групи країн), враховуючи історичний, культурний, економічний, політичний розвиток.

СК18 Здатність аналізувати розвиток міжнародних регіонів (Північної Америки, Європи, Східної та Південно-Східної Азії, Латинської Америки, Африки) і окремо взятих країн, регіональних та міжрегіональних організацій.

1.7. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

РН01. Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.

РН03. Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародним акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.

РН04. Знати принципи, механізми та процеси забезпечення зовнішньої політики держав, взаємодії між зовнішньою та внутрішньою політикою, визначення та реалізації на міжнародній арені національних інтересів держав, процесу формування та реалізації зовнішньополітичних рішень.

РН06. Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях.

РН07. Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.

РН08. Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

РН09. Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій, із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації.

РН11. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні довідки.

РН13. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньої політичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

РН 20. Проводити самостійні дослідження проблем міжнародних відносин із використанням наукових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів.

РН 22. Аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, готувати інформаційні та аналітичні документи, із дотриманням норм та правил їх оформлення.

РН 23. Розуміти події міжнародного життя, процеси в сфері міжнародного співробітництва та міжнародної безпеки, стан взаємодії та конфлікту в міжнародних системах.

РН 25. Знання історії та культури Китаю;

РН 26. Розуміння процесів модернізації в країнах Азії та Африки;

РН 27. Знання актуальних проблем міжнародних відносин в Латинській Америці;

РН 28. Розуміння зовнішньої політики США та країн Центрально-Східної та Південно-Східної Європи.

РН 30. Самостійно приймати рішення, відповідати за командну роботу.

1.8. Пререквізити

Вивчення дисципліни передбачає попереднє засвоєння кредитів з таких дисциплін, як: «Історія міжнародних відносин», «Теорія міжнародних відносин», «Історія України», «Політологія».

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» складається з чотирьох розділів, кожен з яких об'єднує у собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, що логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Розділ 1. Країни пострадянського простору

Тема 1. Історія формування пострадянського простору

Основні етапи формування пострадянського простору. Розпад СРСР та утворення нових незалежних держав. Соціально-економічні та політичні проблем пострадянських держав після здобуття незалежності. Країни Балтії: характерні риси розвитку регіону в пострадянський період. Країни Південного Кавказу – особливості розвитку в умовах незалежності: спільне та відмінне. Загальні тенденції розвитку країн центральноазійського регіону в пострадянський період.

Тема 2. Східноєвропейські країни пострадянського простору: особливості історичного, соціально-економічного та політичного розвитку

Східноєвропейські країни пострадянського простору в умовах переходу до ринкової економіки. Росія: соціально-економічні трансформації та політичні процеси в пострадянський період. Економічні реформи 1990-х рр. в країні та їх наслідки. Еволюція російського зовнішньополітичного курсу в пострадянський період. Російсько-українська війна та її вплив на трансформацію архітектури європейської та світової безпеки. Особливості соціально-економічного розвитку Білорусі в пострадянський період. Політичні процеси в Білорусі в 1990-х – 2000-х рр. Особливості соціально-економічного розвитку Молдови в пострадянський період. Трансформація політичної моделі Молдови в 1990-х – 2000-х рр. Формування парламентської республіки.

Тема 3. Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал країн Балтійського регіону. Державотворчі процеси та основні етапи історичного розвитку регіону. Особливості соціально-економічного розвитку Литви, Латвії та Естонії в радянський період. Соціально-економічний розвиток держав Балтії після здобуття незалежності. Державно-політичний устрій Литви, Латвії та Естонії. Особливості етнонаціональної структури населення та демографічні процеси в країнах Балтії в 1990-х – 2000-х рр.

Тема 4. Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону

Центральна Азія як геополітичний та гео економічний регіон світу. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Казахстану, Узбекистану, Туркменістану, Киргизстану та Таджикистану. Державотворчі процеси в регіоні Центральної Азії: основні етапи історії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку держав Центральної Азії в радянський період. Трансформаційні процеси в країнах центральноазійського регіону та проблеми розвитку в умовах незалежності. Перехід до ринкової економіки в державах Центральної Азії: спільне та особливе. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн центральноазійського регіону. Демографічні процеси в регіоні в пострадянський період. Специфіка державно-політичного устрою Казахстану, Узбекистану, Туркменістану, Киргизстану та Таджикистану. Родоплемінні інститути як фактор суспільно-політичного розвитку держав Центральної Азії.

Тема 5. Країни Південного Кавказу: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежності

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Південнокавказького регіону. Державотворчі процеси та основні етапи історичного розвитку регіону. Розвиток Грузії, Вірменії та Азербайджану в радянський період. Політична криза в Грузії на початку 1990-х рр. та повернення до влади Е. Шеварднадзе. Суспільно-політичний розвиток Грузії в середині 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» у Грузії в 2003 р.: причини, перебіг, наслідки. Соціально-економічні реформи в Грузії за часів президентства М. Саакашвілі та їх наслідки. Еволюція державно-політичної системи Грузії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Грузії в 2012 – 2025 рр. Політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності. Соціально-економічний розвиток Вірменії в 1990-х – 2000-х рр. Політична криза в Азербайджані на початку 1990-х рр. та її подолання. Повернення до влади Г. Алієва. Особливості соціально-економічного розвитку країни в пострадянський період. Політичні процеси в Азербайджані в другій половині 1990-х – в 2000-х рр. Особливості державно-політичного устрою Грузії, Вірменії та Азербайджану. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн Південного Кавказу. Демографічні процеси в регіоні в пострадянський період.

Розділ 2. Країни Європи та Північної Америки

Тема 6. Держави Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал західноєвропейського регіону. Особливості історичного розвитку країн Західної Європи та формування Західної цивілізації. Провідні держави Західної Європи. Політична система та державний устрій Великої Британії. Загальні тенденції економічного розвитку Великої Британії. Населення та демографічні процеси у Великій Британії наприкінці ХХ – в ХХІ ст. Німеччина у другій половині ХІХ – першій половині ХХ ст.: вплив на глобальні процеси світової історії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Німеччини після Другої світової війни. Державно-політичний устрій країни. Етнонаціональний та конфесійний склад населення та демографічні процеси в Німеччині в 1990-х – 2000-х рр. Особливості соціально-економічного розвитку Франції. Трансформація політичної моделі в країні в другій половині ХХ – в першій чверті ХХІ ст. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Франції. Демографічні процеси в країні в першій чверті ХХІ ст.

Тема 7. Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.

Особливості Центральної Європи як регіону. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн Центральної Європи. Загальна характеристика економіки країн Центральної Європи. Специфіка перехідної моделі економіки в країнах Центральної Європи та основні тенденції розвитку регіону в постсоціалістичний період. Політичний устрій держав Центральної Європи. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку країн Південно-Східної Європи наприкінці ХХ – в ХХІ ст.

*Тема 8. Північна Європа: особливості соціально-економічного
та політичного розвитку регіону*

Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси країн Північної Європи. Основні етапи історичного розвитку регіону Північної Європи. Особливості державно-політичного устрою країн Північної Європи. Економіко-господарська характеристика країн Північної Європи та особливості їх соціально-економічного розвитку в XX – XXI ст. Скандинавська економічна модель та її специфіка. Етнонаціональний склад населення Північної Європи та демографічні процеси в регіоні на сучасному етапі.

Тема 9. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі

Особливості розвитку Південної Європи як регіону. Основні етапи історії країн регіону та геополітична специфіка їх сучасного становища. Загальна характеристика економіки країн Південної Європи. Особливості державно-політичного устрою країн Південної Європи. Етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в державах Південної Європи.

Тема 10. США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку

Особливості геополітичного положення держав Північної Америки. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси США. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Сполучених Штатів Америки наприкінці XVIII – в першій чверті XXI ст. Постіндустріальна стадія розвитку економіки США і значення сектору послуг. Склад населення та демографічні процеси в США. Державно-політичний устрій США та його специфіка. Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Канади. Основні етапи історичного розвитку Канади. Політична система Канади як держави в межах Британської Співдружності Націй. Особливості соціально-економічного розвитку Канади. Склад населення та демографічні процеси в Канаді на сучасному етапі.

Розділ 3. Країни Азії та Африки

Тема 11. Загальна характеристика азійського регіону

Загальні відомості про макрорегіон. Політико- та економіко-географічний огляд Азії. Політична карта Азії. Основні субрегіони Азії. Типологія країн Азії. Особливості державно-політичного устрою країн Азії.

Тема 12. Країни Східної Азії

Загальні відомості про країни Східної Азії. Різноманітність моделей соціально-економічного розвитку.

Країнознавча характеристика Китаю. Країнознавча характеристика Японії. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні зв'язки держав Східної Азії. Інтеграційні угруповання в регіоні Східної Азії. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 13. Країни Південно-Східної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії. Загальні відомості про країни. Розмаїття економічних моделей держав Південно-Східної Азії. Соціальні проблеми країн регіону. Проблема наркобізнесу. Індустрія туризму. Культурна спадщина. Зовнішні економічні зв'язки держав Південно-Східної Азії з іншими державами світу. Особливості інтеграційних процесів у регіоні Південно-Східної Азії.

Тема 14. Країни Південної Азії

Загальні відомості про країни субрегіону. Зміни на політичній карті Південно Азії протягом ХХ ст. Індустрія туризму. Культурна спадщина регіону. Зони нестабільності в регіоні. Політичні суперечки та конфлікти. Зовнішні економічні зв'язки з країнами світу. Інтеграційні угруповання в регіоні. Країнознавча характеристика Індії. Зони конфліктів. Проблема сепаратизму. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 15. Країни Західної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Західної Азії. Загальні відомості про країни. Місце країн субрегіону в світі. Загальні відомості про Туреччину. Зони конфліктів та політичної нестабільності. Зовнішні економічні зв'язки держав субрегіону з іншими державами Азії та світу. Регіональні інтеграційні угруповання. Зовнішньоекономічні та зовнішньополітичні пріоритети країн Західної Азії.

Тема 16. Загальна характеристика країн Африки

Африка як економіко-географічний і політичний макрорегіон. Загальна політико- та економіко-географічна характеристика країн Африки. Порівняльна політико- та економіко-географічна характеристика країн Західної та Центральної Африки.

Тема 17. Країни Північної Африки

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Північної Африки. Загальні відомості про країни. Вплив релігії на соціокультурне життя країн регіону. Північна Африка як один із найрозвиненіших регіонів континенту. Особливості економічного розвитку північноафриканського регіону на сучасному етапі. Країни регіону у міжнародному географічному поділі праці. Невиробнича сфера економіки країн Північної Африки. Країнознавча характеристика Єгипту. Місце країни на Близькому Сході та в світі. Пріоритети зовнішньої політики. Особливості інтеграційних процесів у регіоні Північної Африки.

Тема 18. Країни Тропічної і Південної Африки

Країнознавчий огляд Південної та Тропічної Африки. Південно-Африканська Республіка. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні та політичні зв'язки держав Південної Африки країнами світу.

Розділ 4. Країни Латинської Америки

Тема 19. Латинська Америка як країнознавчий регіон

Загальна політико- та економіко-географічна характеристика Латинської Америки. Склад території. Типологія країн. Сучасна політична карта. Історія формування. Цивілізації доколумбової епохи: майя, ацтеки, інки. Населення регіону: розмаїття етнонаціонального складу; демографічні особливості, розміщення населення, урбанізація, трудові ресурси. Господарська оцінка природно-ресурсного потенціалу. Залежність розвитку економіки країн регіону від іноземних монополій. Основні галузі господарства. Місце в міжнародному географічному поділі праці. Соціальні проблеми регіону. Зони конфліктів та політичної нестабільності в регіоні. Проблеми боротьби з тероризмом та наркомафією. Розвиток інтеграційних процесів у Латинській Америці.

Тема 20. Мексика, країни Центральної Америки та Карибського басейну

Загальні відомості про країни регіону. Країнознавча характеристика Мексики. Загальні відомості про країну. Місце країни в регіоні та світі. Країнознавча характеристика країн центральноамериканського регіону. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки.

Країнознавча характеристика регіону Карибського басейну. Особливості економічної системи країн Карибського басейну.

Походження назви Гаїті. Становлення плантаційної економіки на острові у французьку колоніальну добу. Перша незалежна республіка Латинської Америки та особливості її розвитку.

Походження назви Ямайка. Історія колонізації острова. Проголошення незалежності Ямайки від Великобританії. Ямайський економічний розвиток. Державно-політичний устрій Ямайки. Участь країни в інтеграційних процесах у регіоні Карибського басейну.

Походження назви Куба. Куба як іспанська колонія. Особливості політичного устрою Куби. Проблема пошуку політичного наступника родиною Кастро. Країни «лівої вісі» в кубинській зовнішній політиці.

Тема 21. Андські країни Латинської Америки

Порівняльна країнознавча характеристика країн регіону. Особливості економічної системи андських країн.

Особливості політичного устрою Боліваріанської республіки Венесуели. Венесуела та ОПЕК.

Давні цивілізації на території Колумбії. Політична система Колумбії. Еволюція відносин Колумбії та США. Співпраця сторін у боротьбі з контрабандою наркотиків. Взаємини Колумбії з країнами Лівої вісі.

Основні риси політичної системи Чилі. «Економічна» дипломатія Чилі. Територіальне питання у чилійсько-болівійських відносинах.

Цивілізація інків, її культурні та військові здобутки. Проблема національного примирення на сучасному етапі. Особливості політичного устрою Перу. Міждержавні взаємини Перу та США.

Енергетичний чинник та його вплив на соціально-економічний та політичний розвиток Болівії. Державний устрій Болівії. Еволюція болівійсько-чилійських відносин. Співпраця Болівії з країнами Лівої вісі. Антинаркотична співпраця Болівії та США.

Еквадор у колоніальну добу. Нафтовий чинник у політичному житті Еквадору. Політичний устрій країни. Політика Еквадору в організації ОПЕК. Антинаркотична співпраця Еквадору та США. Еквадорсько-колумбійський конфлікт та його наслідки. Особливості врегулювання еквадорсько-перуанського прикордонного протистояння.

Тема 22. Бразилія та Ла-Платські країни

Країнознавча характеристика регіону. Особливості економічної системи країн узбережжя Ла-Платської затоки. Віце-королівство Ла-Плата та його розпад.

Країнознавча характеристика Бразилії. Зовнішня та внутрішня політика Луїс да Сілви. Ділма Руссеф – перша жінка-президент в історії Бразилії. Особливості федеративного устрою Бразилії. Еволюція відносин Бразилії та США. Бразилія в організації МЕРКОСУР.

Історія формування території Аргентини. Загальні відомості про країну. Місце країни на континенті та в світі. Примирення Аргентини та Бразилії як чинник створення організації МЕРКОСУР. Особливості сучасного господарського розвитку. Соціальна сфера. Культурна спадщина. Українська діаспора в Аргентині.

Уругвай як осередок політичного життя Південної Америки. Військова диктатура на території Уругваю. Уругвайсько-аргентинський прикордонний конфлікт.

Демократизація політичного життя Парагваю. Причини та наслідки виключення Парагваю з лав організації МЕРКОСУР.

Тема 23. Країни Австралії та Океанії

Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ Австралії. Особливості історичного розвитку Австралії. Демографічна характеристика країни. Природно-ресурсний потенціал Австралії. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Особливості зовнішньої політики Австралії. Членство країни в міжнародних організаціях.

Географічне положення та специфіка адміністративно-територіального поділу країн Океанії. Особливості історичного розвитку країн Океанії. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країн Океанії. Державний лад та особливості політичних систем. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Основні галузі господарства. Особливості зовнішньої політики країн Океанії. Членство країн Океанії в міжнародних організаціях.

Структура навчальної дисципліни

[illegible]

Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.	10	4	2			4						
Тема 8. Північна Європа: особливості соціально-економічного та політичного розвитку регіону.	7	2	1			4						
Тема 9. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі	7	2	1			4						
Тема 10. США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку.	10	4	2			4						
Разом за розділом 2	44	16	8			20						
Розділ 3. Країни Азії, Африки												
Тема 11. Загальна характеристика азійського регіону	7	2	2			3						
Тема 12. Країни Східної Азії	11	4	4			3						
Тема 13. Країни Південно-Східної Азії	7	2	2			3						
Тема 14. Країни Південної Азії	7	2	2			3						
Тема 15. Країни Західної Азії	6	2	2			2						
Тема 16. Загальна характеристика країн Африки	6	2	2			2						
Тема 17. Країни Північної Африки	6	2	2			2						
Тема 18. Країни Тропічної і Південної Африки	6	2	2			2						
Разом за розділом 3	56	18	18			20						
Розділ 4. Країни Латинської Америки												
Тема 19. Латинська Америка як країнознавчий регіон	8	2	2			4						

Тема 20. Мексика, країни Центральної Америки та Карибського басейну	8	2	2			4						
Тема 21. Андські країни Латинської Америки	8	2	2			4						
Тема 22. Бразилія та Ла-Платські країни	12	4	4			4						
Тема 23. Країни Австралії та Океанії	8	2	2			4						
Разом за розділом 4	44	12	12			20						
Курсова робота	20					20						
Усього годин	210	62	46			102						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія формування пострадянського простору.	2
2	Східноєвропейські країни пострадянського простору – особливості історичного, соціально-економічного та політичного розвитку. Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності.	2
3	Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону	2
4	Країни Південного Кавказу: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежності.	2
5	Держави Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку	2
6	Країни Центрально-Східної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.	2
7	Північна Європа: особливості соціально-економічного та політичного розвитку регіону. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі	2
8	США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку.	2
9	Загальна характеристика азійського регіону	2
10-11	Країни Східної Азії	4
12	Країни Південно-Східної Азії	2
13	Країни Південної Азії	2
14	Країни Західної Азії	2
15	Загальна характеристика країн Африки	2
16	Країни Північної Африки	2
17	Країни Тропічної і Південної Африки	2
18	Регіон Латинська Америка	2
19	Мексика, країни Центральної Америки та Карибського басейну	2
20	Андські країни Латинської Америки	2
21-22	Бразилія та Ла-Платські країни	4
23	Країни Австралії та Океанії	2
	Разом	46

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до усного опитування на тему «Історія формування пострадянського простору» з наступних питань: Історія формування пострадянського простору: основні етапи. Пострадянські республіки: проблеми нових держав після здобуття незалежності.	4
2	Підготовка до усного опитування на тему «Східноєвропейські країни пострадянського простору – особливості історичного, соціально-економічного та політичного розвитку» з наступних питань: Східноєвропейські країни пострадянського простору в умовах переходу до ринкової економіки. Росія: соціально-економічні трансформації та політичні процеси в пострадянський період. Еволюція російського зовнішньополітичного курсу в пострадянський період. Російсько-українська війна та її вплив на трансформацію архітектури європейської та світової безпеки. Особливості соціально-економічного розвитку Білорусі в пострадянський період. Політичні процеси в Білорусі в 1990-х – 2000-х рр. Трансформація політичної системи Молдови в умовах незалежності. Соціально-економічний розвиток Молдови після здобуття незалежності.	6
3	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності» з наступних питань: Особливості соціально-економічного розвитку Латвії, Литви та Естонії після здобуття незалежності. Трансформація державно-політичного устрою в країнах Балтії в пострадянський період. Демографічні процеси в державах Балтії в 1990-х – 2000-х рр.	4
4	Підготовка до усного опитування на тему «Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону» з наступних питань: Економічний потенціал Республіки Узбекистан, соціально-економічний розвиток країни в умовах незалежності та особливості переходу до ринкової економіки. Державно-політичний устрій Узбекистану. Демографічні процеси в Узбекистані в пострадянський період. Релігійний фактор та його вплив на суспільно-політичні процеси в країні. Особливості соціально-економічного розвитку Казахстану в радянський період. Трансформація політичної системи в Казахстані в умовах незалежності та становлення президентської моделі влади в країні. Особливості соціально-економічного розвитку Казахстану та Киргизстану в пострадянський період: спільне та відмінне. Революції в Киргизії в 2005 р., 2010 р. та в 2020 р., та їх наслідки. Трансформація політичної системи Киргизстану в 1990-х – 2000-х рр.. Громадянська війна в Таджикистані в 1990-х рр. Політичні процеси в Таджикистані в другій половині 1990-х рр. – першій чверті ХХІ ст.. Державно-політичний устрій Таджикистану, Соціально-економічний розвиток країни в умовах незалежності. Демографічні процеси та міжетнічні конфлікти в Таджикистані. Особливості соціально-економічного розвитку Туркменістану в умовах незалежності. Трансформація політичної системи Туркменістану та формування «суперпрезидентської» моделі влади в країні. Демографічні процеси в країні в пострадянський період. Етнонаціональний склад населення Туркменістану. Демографічні процеси в країні в пострадянський період.	4
	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Південного Кавказу: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежності» з наступних питань: Політична криза в Грузії на	

5	початку 1990-х рр. та повернення до влади Е. Шеварднадзе. Соціально-економічний розвиток та політичні процеси в країні в 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» в Грузії у 2003 р. Реформи в Грузії в період президентства М. Саакашвілі та їх наслідки. Трансформація політичної системи Грузії в 2004 – 2012 рр. Політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності. Економічна криза у Вірменії в 1990-х рр. та спроби її подолання. Соціально-економічний розвиток країни в 2000-х рр. Політична криза в Азербайджані на початку у 1990-х рр. та її подолання. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Азербайджану в 1990-х рр. – у першій чверті ХХІ ст.	4
6	Підготовка до усного опитування на тему «Держави Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Німеччини. Основні етапи історії країни. Утворення ФРН та НДР у повоєнний період. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Західної та Східної Німеччини після Другої Світової війни. Об'єднання Німеччини та його наслідки для Європи. ФРН та євроінтеграційні процеси у другій половині ХХ ст. Державно-політичний устрій країни. Географічне положення та ресурсний потенціал країни. Основні віхи історичного розвитку Франції. Особливості соціально-економічного розвитку Франції. Трансформація політичної моделі в країні від Великої Французької революції до наших днів. Особливості державно-політичного устрою країни. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Франції. Демографічні процеси в країні на початку ХХІ ст. Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Великобританії. Основні етапи історичного розвитку країни. Формування Британської імперії та особливості її становлення. Регіони Великої Британії та їх економіко-географічна характеристика. Особливості політичної системи та державного устрою країни. Склад населення країни та демографічні зміни у Великій Британії в ХХ – ХХІ ст.	4
7	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – 2000-х рр.» з наступних питань: Особливості Центральної Європи як регіону та її субрегіони. Основні етапи історії розвитку країн регіону. Специфіка перехідної моделі економіки в країнах Центральної Європи, геополітична специфіка їх становища після розширення ЄС у 2004 р. Особливості державного устрою та політичних систем країн Центральної Європи. Особливості розвитку країн Південно-Східної Європи в 1990-х – в 2000-х рр. Розпад Югославії та розвиток західнобалканського регіону. Особливості політичного та економічного розвитку держав Південно-Східної Європи наприкінці ХХ – у першій чверті ХХІ ст.	4
8	Підготовка до усного опитування на тему «Північна Європа: особливості соціально-економічного та політичного розвитку регіону» з наступних питань: Економіко-географічна характеристика країн Скандинавського півострова. Основні етапи історичного розвитку держав Північної Європи. Трансформація державно-політичного устрою в країнах Північної Європи у ХХ ст. Скандинавська економічна модель та її специфіка. Етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в країнах Північної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	4
	Підготовка до усного опитування на тему «Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі» з наступних питань: Класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку. Особливості державно-політичного устрою держав Південної Європи. Країни	4

9	Піренейського півострова та розширення сфери впливу Західної цивілізації у XVI – XVII ст. Політичні процеси в країнах Південної Європи у XV – на початку XXI ст. Особливості соціально-економічного розвитку держав Південної Європи на сучасному етапі.	
10	Підготовка до усного опитування на тему «США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: Основні етапи історичного розвитку Сполучених Штатів Америки та Канади. Фактори геополітичного домінування США як наддержави. Загальна характеристика економіки США. Державно-політичний устрій США та його специфіка. Особливості соціально-економічного розвитку Канади. Становлення політичної системи Канади. Розвиток правової системи США і Канади. Етнонаціональний та релігійний склад населення США і Канади. Демографічні процеси в США та Канаді: порівняльна характеристика. Становлення правової системи США і Канади.	4
11	Тема: Загальна характеристика азіатського регіону - проаналізувати культурно-історичні особливості Азії; - описати найвідоміші досягнення країн регіону; - сформулювати гіпотези, теорії відомих учених, що досліджують питання розвитку країнознавства у країнах Азії; - зазначити особливості та етапи азіатської історії; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
12	Тема: Країни Східної Азії - охарактеризувати особливості політичної системи Японії; - дати характеристику економічному розвитку Китаю на сучасному етапі; - показати особливості демографічної ситуації в Китаї; - розглянути особливості розвитку країн Корейського півострова; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
13	Тема: Країни Південно-Східної Азії - охарактеризувати особливості здобуття незалежності островними країнами Південно-Східної Азії; - назвати причини краху режиму «нового порядку» в Індонезії; - проаналізувати особливості президентської республіки на Філіппінах; - охарактеризувати «колективну монархію» в Малайзії; - дослідити особливості соціально-економічного та політичного розвитку Сингапуру; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
14	Тема: Країни Південної Азії - охарактеризувати особливості демографічних процесів в Індії та Пакистані; - визначити республіку, котра іменується «найчисленішою демократією світу»; - зазначити причини індійсько-пакистанської конфронтації; - проаналізувати особливості політичної системи Ісламської Республіки Пакистан; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
15	Тема: Країни Західної Азії - охарактеризувати особливості культурно-цивілізаційного розвитку Близькосхідного регіону; - простежити виникнення Палестинської проблеми і її сутність; - проаналізувати особливості політичної й економічної систем країн	2

	Перської затоки; - охарактеризувати особливості державного ладу Ізраїлю; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	
16	Тема: Загальна характеристика країн Африки - охарактеризувати особливості етнічного й конфесійного складу Африки; - вказати особливості процесів деколонізації в регіоні; - дати оцінку транспортній проблемі Африці; - проаналізувати етнічну розмаїтість населення в регіоні; - зазначити проблеми етнічних груп, що представлені багатомільйонними націями, великими народностями і дуже малими групами, що і зараз живуть у родоплемінному суспільстві. - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	2
17	Тема: Країни Північної Африки - охарактеризувати труднощі, які спіткали Алжирську Народну Демократичну Республіку в процесі демократизації й ринкових перетворень; - проаналізувати проблеми Західної Сахари; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	2
18	Тема: Країни Тропічної і Південної Африки - проаналізувати особливості господарського розвитку країн Тропічної й Південної Африки; - охарактеризувати особливості державного ладу Південно-Африканської Республіки; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	2
19	Тема: Регіон Латинська Америка - проаналізувати особливості формування латиноамериканських націй; - зазначте, що стало на заваді створенню Панамериканської зони вільної торгівлі; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	4
20	Тема: Мексика, країни Центральної Америки та Карибського басейну - охарактеризувати основні етапи формування політичної карти Середньої Америки; - проаналізувати особливості суспільно-політичного розвитку Мексики; - зазначити наслідки мирного урегулювання Центральноамериканського конфлікту; - проаналізувати особливості розвитку найбільших острівних держав Карибського басейну; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	4
21	Тема: Андські країни Латинської Америки - підготуватись до письмового опитування за темою; - охарактеризувати зовнішню політику Уго Чавеса; - з'ясувати наслідки неоліберальних реформ Августо Піночета; - охарактеризувати особливості внутрішньої політики Альберто Фухіморі.	4
22	Тема: Бразилія та Ла-Платські країни - оцінити діяльність військових режимів в Бразилії в 1964-1985 рр.; - охарактеризувати особливості зовнішньої політики Аргентини за часів правління Карлоса Менема; - охарактеризувати унікальність культурно-цивілізаційного розвитку	4

	Уругваю; - охарактеризувати особливості відносин малих та великих країн в організації МЕРКОСУР; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	
23	Тема: Країни Австралії та Океанії - охарактеризувати соціально-економічний розвиток Австралійського Союзу; - охарактеризувати туристичну індустрію регіону; - дослідити особливості розвитку країн Океанії; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	4
24	Написання курсової роботи	20
	Разом	102

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання студента є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту із даної навчальної дисципліни. Метою такого виду роботи виступає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальним завданням з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» виступає курсова робота передбачена навчальним планом у 4-му семестрі.

Курсова робота з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, яке передбачає закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсова робота сприяє розширенню і поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, самостійного розв’язання конкретних завдань. Курсова робота виконуються згідно з навчальним планом.

Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням декана факультету.

Виконання та захист курсової роботи оцінюється кількістю балів, визначених робочою програмою навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що не допускається до складання підсумкового контролю.

При отриманні незадовільної оцінки здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу. Без захищеної (зарахованої) курсової роботи студент не може бути допущений до іспиту.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року.

У процесі *самостійної роботи* студенти опрацьовують лекційний матеріал, готуються до семінарських занять, а саме: робота з бібліотечними каталогами; опрацювання наукової літератури з окремих тем; вивчення наукової монографічної літератури з країнознавчої тематики; робота з довідковою літературою (енциклопедіями, словниками, статистичні довідниками та ін.), що містить інформацію з міжнародного регіоназнавства; конспектування рекомендованої літератури з навчальної дисципліни: створення таблиць і схем за тематикою курсу; робота з новими надходженнями літератури та періодичними виданнями з регіоназнавчої проблематики; підготовка повідомлень та презентацій на семінарські заняття; ознайомлення з публіцистичною літературою; відстеження публікацій у пресі. Конспектуючи рекомендовану літературу, студенти

опрацьовують найважливіші джерела та наукові праці, а також оволодівають науковим понятійним апаратом, навичками та вміннями конспектування.

7. Методи навчання

Під час вивчення дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» застосовуються наступні методи навчання:

1. Організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:
 - словесні: бесіда, лекція;
 - наочні: ілюстрація, демонстрація;
 - практичні: завдання, доповіді тощо.
2. Стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
 - формування інтересу до навчання: пізнавальні кейси, навчальні «екскурсії»;
 - організації і здійснення навчальних дій і операцій: словесні, наочні, аудіовізуальні, практичні;
 - логічні: індуктивні, аналогії;
 - гностичні: проблемно-пошуковий, репродуктивний (ілюстрація, пояснення, практичне тренування);
 - самоврядування навчальними діями: самостійна робота.
3. Контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності: творчі, проблемно-пошукові.
4. Бінарні, інтегровані (універсальні):
 - навчальна робота під керівництвом викладача (семінарські заняття): кейси, самостійні письмові роботи тощо;
 - самостійна робота здобувачів поза контролем викладача – самостійна робота вдома/на семінарських заняттях, котра сприяє виробленню навичок самостійної пізнавальної діяльності.

8. Методи контролю

Основними методами контролю є поточний та підсумковий контроль засвоєння матеріалу, який здійснюються на протязі семестру та на іспиті. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання підсумкової роботи.

Засвоєння теми контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей та виконанням індивідуальної семестрової роботи.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- усне опитування;
- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і семінарських занять;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи.

При усному опитуванні застосовується фронтальне, індивідуальне і комбіноване опитування. Фронтальне опитування проводиться у формі бесіди викладача з групою. При індивідуальному опитуванні зазвичай питання ставиться всій групі і потім викликається для відповіді конкретний студент.

Одним з видів контролю є мультимедійні презентації, які студенти готують самостійно та представляють в процесі проведення семінарських занять.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

У процесі проведення семінарських занять здійснюється поточний контроль, який має на меті перевірку системності, ефективності самостійної роботи студентів.

9. Схема нарахування балів

3 семестр

Поточний контроль та самостійна робота										Разом	Залік	Сума
Розділ 1					Розділ 2					60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
6	3	3	8	8	8	8	4	4	8			

T1, T2 ... T15 – теми розділів.

4 семестр

Поточний контроль та самостійна робота													Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1								Розділ 2					60	40	100
T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18	T19	T20	T21	T22	T23			
3	6	3	3	3	3	2	2	3	2	2	6	2			

Критерії оцінювання для семінарських занять з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство» (третій семестр)

6–8 балів – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки, відповідь інформативною супроводжується презентацією, студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

4–5 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу, презентація відсутня, студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки, протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання, у відповідях допущені неточності та певні помилки; при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

1–3 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння, презентація відсутня, студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки, водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення залікової роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти протягом семестру повинен набрати не менше 10 балів (поточна успішність). В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Залік складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародне регіоназнавство». Залікова робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами залікової роботи, складає 40 балів.

**Критерії оцінювання
для семінарських занять з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство»
(четвертий семестр)**

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного/письмового опитування та виступів студентів із заздалегідь визначених питань. За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 1 до 2 балів (за семінарські заняття з тем 12, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 24) та від 1 до 3 балів (за семінарські заняття з тем 13, 14, 17, 20, 22)

Навчальним планом передбачена курсова робота, яка оцінюється максимум у 20 балів (написання та захист роботи). Без успішно написаної та захищеної роботи студент не допускається до складання іспиту.

За наявності ректорської контрольної роботи, яка буде прирівнюватися до поточної контрольної роботи, студент може набрати ще до 10 балів, що включені до поточної успішності.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали за аудиторну та поза аудиторну роботу. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового іспиту в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на основі проведення екзаменаційної роботи. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Для допуску до складання підсумкового контролю здобувач вищої освіти протягом семестру повинен набрати не менше 10 балів (поточна успішність). В умовах дії обставин непоборної сили, як виняток, студент може бути допущеним з меншою кількістю балів.

Екзамен складається в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародне регіоназнавство». Екзаменаційна робота включає 40 тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти має можливість отримати за результатами екзаменаційної роботи, складає 40 балів.

Максимальна кількість набраних балів за вивчення дисципліни становить 100 балів.

Вид завдання, що Оцінюється	Система оцінювання знань, бали	Критерії оцінки
Оцінювання знань семінарських занять (письмова або усна відповідь)	2 – 3	виставляється здобувачу вищої освіти, який під час відповіді на запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
	1	виставляється, якщо під час відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

Критерії оцінювання курсової роботи:

Виконання та захист курсової роботи оцінюється кількістю балів, визначених робочою програмою навчальної дисципліни (20 балів).

Курсова робота **оцінюється** за наступними критеріями:

19-20 балів – оцінюється робота, у якій повно і послідовно розкритий зміст теми, творчо, самостійно досліджені проблеми, проаналізоване широке коло фактичних даних і матеріалів. При цьому під час захисту були дані правильні, чіткі та конкретні відповіді.

12-18 балів – оцінюється робота, у якій зміст розкритий на достатньому теоретичному рівні, досить глибоко розглянуті окремі питання плану, зібраний і проаналізований фактичний матеріал. Однак у роботі мають місце окремі неточності, незначні помилки, недоліки в оформленні. При відповідях на питання студент був не у всьому послідовним і точним.

5-11 балів – оцінюється робота, у якій в основному правильно, але недостатньо повно розкрито зміст основних питань, немає належної глибини в аналізі теоретичного та фактичного матеріалу, роботі притаманні окремі стилістичні і граматичні помилки, є порушення в оформленні курсової роботи. Відповіді при захисті поверхневі та не завжди точні.

0-4 бали – оцінюється робота, у якій допущені істотні помилки при викладі програмного матеріалу, використане дуже вузьке коло літературних джерел, практично не наводяться фактичні й статистичні дані, немає їхнього аналізу. При захисті в усному викладі не виділені головні моменти теми, дані неправильні відповіді на додаткові питання.

Члени комісії, ознайомившись з курсовою роботою, думкою наукового керівника, заслухавши доповідь студента та його відповіді на запитання, оцінюють роботу. Поставлена комісією оцінка є остаточною.

Критерії оцінювання курсової роботи з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство»

Критерій, за яким оцінюється робота	Максимальна кількість балів
1. Перевірка курсової роботи:	
самостійність вирішення поставленої задачі, проектного рішення, виконання розрахунків, креслень, графіків та таблиць	8
наявність елементів науково-дослідного характеру	8
Разом:	16
2. Захист курсової роботи (проекту), в тому числі:	
доповідь	2
правильність відповідей на поставлені запитання	2
Разом:	4
Разом:	20

Позитивний результат захисту курсової роботи (5-20 балів) є необхідною умовою допуску студента до іспиту з даної дисципліни.

Робота оцінюється разом із успішністю з дисципліни «Міжнародне регіоназнавство», а саме: поточна успішність – 40 балів, курсова робота – 20 балів, іспит – 40 балів. Усього 100 балів.

Підсумкові бали за курсову роботу визначає комісія у складі не менше двох осіб.

Коли захист курсової роботи визнається незадовільним, комісія встановлює, чи може студент подати на повторний захист ту саму роботу з доопрацюванням, чи він зобов'язаний опрацювати нову тему, визначену кафедрою.

Після захисту курсова робота здається викладачем провідному фахівцеві кафедри для зберігання (1 рік).

У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили здобувачам вищої освіти денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародне регіоназнавство».

**Шкала оцінювання
3 семестр**

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
0-49	Не зараховано
50-69	Зараховано
70-89	
90-100	

**Шкала оцінювання
4 семестр**

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	Відмінно
70-89	Добре
50-69	Задовільно
0-49	Незадовільно

10. Рекомендована література

Основна література

1. Авдєєнко О.О. Еволюція відносин Великої Британії зі Співдружністю Націй (1991 – 2013 рр.). *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*. 2015. Вип. 44. Т 2. С. 144 – 148.
2. Баркалова І.М. Формування економічної політики Німеччини в контексті політичних змін у 1950-і рр. *Наука. Релігія. Суспільство*. 2011. № 4. С. 7 – 10.
3. Бачо Р.Й., Иллар Е.Й., Бачо Є.Й. Тенденції іноземного інвестування в економіку Угорщини. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія Економіка*. 2014. Вип. 3 (44). С. 202 – 204.
4. Бобровник В.М. Коляда О.В. Геополітична характеристика сучасного стану США. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип. 31. С. 10 – 18.
5. Варунц Л.Д. Федералізм Канади: загальна характеристика та проблемні питання. *Virtus: Scientific Journal*. 2019. № 32 (March). P. 242-246.
6. Велике переродження. Уроки з перемоги капіталізму над комунізмом / А. Аслунд, С. Дянков, колектив авторів. Київ: Інститут міжнародної економіки Пітерсона, 2015. 473 с.
7. Вінська О.Й., Ярков О.В. Трансформація соціально-економічної моделі Греції в умовах боргової кризи. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2015. Вип. 15. Ч. 5. С. 13 – 17.
8. Вітман К. Суспільно-державне управління міжетнічними відносинами як модель етнонаціональної політики Киргизстану 1991–2005 років. *Наукові записки*. 2006. Вип. 30. Кн. 1. С. 116 – 127.
9. Ворона П. Особливості впливу політичних партій Узбекистану на розвиток парламентаризму та місцевої демократії в країні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 3 (30). С. 14 – 21.
10. Головченко В.І. Політико-правові системи країн Азії: Курс лекцій. К., 2005. 356 с.
11. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К.: ЗАТ "Нічлава", 2006. 336 с.
12. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К., 2006. 236 с.
13. Досвід та перспективи трансформації пострадянського простору в контексті інтеграційних та глобалізаційних процесів: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2019. 278 с.
14. Дуна Н.Г., Ковтун Т.Д. Економіка Великої Британії в умовах трансформації відносин з ЄС. *Бізнес Інформ*. 2019. № 12. С. 57 – 62.
15. Звіргдзе К.І. Стратегія економічного розвитку Франції в умовах глобальної нестійкості. Дис. ... канд. ек. наук. Спец. 08.00.02. – світове господарство і міжнародні економічні відносини. К., 2017. 234 с.
16. Зимогляд В.Я. Регіон у системі міжнародних відносин. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2014. № 4 (23).
17. Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. Чернівці, 2011. 286 с.
18. Інтеграційні виміри трансформації пострадянського простору: монографія / за ред. канд. іст. наук, доц. А.Г. Бульвінського. К.: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». 2020. 560 с.
19. Історичні передумови становлення зовнішньополітичної орієнтації країн пострадянського простору: зб. наук. праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доц. А.Г. Бульвінського. К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2020. 176 с.
20. Історія європейської інтеграції: фази, результати, досягнення. Політичні виклики для ЄС: навч.-метод. посіб. / за заг. ред. В.А. Мандрагелі, Л.А. Шереметьєвої; уклад.: К.К. Баранцева, О.І. Пошєдін, Л.А. Шереметьєва; пер. Л.А. Шереметьєвої. К.: НАДУ, 2016. 116 с.

21. Кіссінджер Г. Дипломатія / Пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. К.: Вид. група КМ-БУКС, 2020. 864 с.
22. Козенко Р.В. Політична модернізація країн Центральної та Східної Європи: порівняльна характеристика. *Теорія та практика державного управління*. Вип. 3 (22). С. 1–6.
23. Колесник К.Е., Нешко С.І. Географія та історія Канади: Конспект лекцій. Харків. УкрДУЗТ. 2023. 93 с.
24. Кочубей Л. Модернізація політичного режиму Франції: досвід для України. *Вісник Львівського університету. Серія філос.-політолог. студії*. 2013. Вип. 3. С. 265 – 273.
25. Кочубей Л. Сучасні особливості зовнішньої політики Франції в умовах модернізації. *Наукові записки*. Вип. 1 (63). С. 93 – 113.
26. Країни світу і Україна: енциклопедія: в 5 т. / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ: Вид-во. «Фенікс», 2017. Т.1: Північна Європа. Західна Європа. Південна Європа / наук. редактор 1-го тому А. Г. Бульвінський. 2017. 564 с.
27. Країни пострадянського простору: виклики модернізації. Зб. наук праць. / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А. Г. Бульвінського / ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України» К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 306 с.
28. Країни пострадянського простору в умовах формування багатополюсного світу: історичні уроки та перспективи: збірник наукових праць / за заг. ред. канд. іст. наук, доцента А.Г. Бульвінського ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». К.: Державна установа «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2016. 268 с.
29. Країни Центрально-Східної Європи в умовах постсоціалістичної демократичної трансформації. Збірник матеріалів науково-теоретичної конференції. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2012. 40 с.
30. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: Навч. Посібн. Для вузів / Дорошко М.С., Кривонос Р.А., Крижанівський В.П., Сербіна Н.Ф. К.: Ніка Центр, 2009. 310 с.
31. Країнознавство: Підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. В.П. Крижанівський, М.С.Дорошко, В.І.Головченко та ін.; за ред. М.С. Дорошка. К.: «Знання», 2012. 439 с.
32. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Країнознавство: навч. посібн. К.:Видавничий дім «Кондор», 2018. 264 с.
33. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика: Підр.- К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
34. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. Еволюція відносин США та Японії в другій половині ХХ – першій чверті ХХІ ст. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2024. Вип. 51. С. 67 – 76.
35. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. США та Ізраїль: формування стратегічного партнерства в період «холодної війни». *Сучасне суспільство: Збірник наукових праць / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*. Харків, 2022. Вип. 2 (25). С. 37 – 54.
36. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. Розвиток американо-ізраїльських відносин у постбіполярний період. *Сучасне суспільство: Збірник наукових праць / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*. Харків, 2023. Вип. 2 (27). С. 88 – 105.
37. Онацький М.Ю., Панасенко Г.С. Розвиток двосторонніх відносин між США та Республікою Корея в останній третині ХХ – першій чверті ХХІ ст. *Сучасне суспільство: Зб. наук. праць / ХНПУ імені Г.С. Сковороди*. Харків. 2021. Вип. 1 (22). С. 71 – 87.
38. Онацький М.Ю. Соціально-економічні перетворення в Естонії в пострадянський період: досвід модернізаційних змін. *Бізнес Інформ*. 2020. № 12. С. 72–81.
39. Онацький М.Ю. Республіка Таджикистан у системі міжрегіонального співробітництва на початку ХХІ ст. *Бізнес Інформ*. 2019. № 5. С. 43 – 49.
40. Онацький М.Ю. Крани Туркменістану: історико-політичний аспект. *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. Збірник наукових праць. / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди*. 2019. Вип. 2 (18). Ч. 1. С. 115 – 127.

41. Оनाцкий М.Ю. Клані Туркменістану: історико-політичний аспект (продовження). *Сучасне суспільство: політичні науки, соціологічні науки, культурологічні науки. Збірник наукових праць.* / Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. 2019. Вип. 2 (19). Ч. 2. С. 109 – 119.
42. Оनाцкий М.Ю. Родоплемінні інститути як фактор суспільно-політичного розвитку Казахстану. *Humanities and Social Sciences. Science and education a new dimension.* 2016. IV. (16). Issue 95. С. 7–14.
43. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу – 2-е вид., доп. і переробл. Київ, Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2017. 944 с. URL: <http://ivinas.gov.ua/uk/publikatsiji/suchasna-politychna-istoriia-krain-svitu-2e-vyd-dop-i-pererobl-tvorlova-k-nizhyn-vydavets-pp-lysenko-mm-2017-944-s.html>
44. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав. *Post soveticum.* К.: Знання, 2010. 488 с.
45. Особливості суспільно-політичної модернізації країн пострадянського простору: монографія / за редакцією кандидата історичних наук, доцента А.Г. Бульвінського, ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». Київ : ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. 288 с.
46. Панасенко Г.С. «Заморожені» конфлікти на пострадянському просторі: порівняльний аналіз. *Особливості суспільно-політичного розвитку та модернізаційні процеси у країнах пострадянського простору. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з нагоди дня працівників дипломатичної служби України (24 грудня 2021 року).* Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. С. 91 – 93.
47. Панасенко Г.С., Луганська Д.Р. Сучасний стан та перспективи розвитку відносин монархій Перської затоки з країнами центральної Азії. *Особливості суспільно-політичного розвитку та модернізаційні процеси у країнах пострадянського простору. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з нагоди дня працівників дипломатичної служби України (24 грудня 2021 року).* Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2021. 94-96.
48. Поп Ю.І. Нова історія країн Азії та Африки (XVI-початок X століття). Київ: Академія, 2012.
49. Регіоналізм / Заг. ред. акад. НАН України Л.В. Губерського, В.А. Смоля К.: Київ ун-т., 2014. 642 с.
50. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. К.: Либідь, 2000. 416 с.
51. Bailly S..The Region: A basic Concept for understanding local Areas and Global Systems. *Cybergeogeo.*-Article 42.- May 2007. URL: <http://www.cybergeogeo.eu/index333.html>
52. Keating M. Regions and Regionalism in Europe / M. Keating. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2004. 692 p.
53. Laursen F. Chapter 1. Regional Integration: Some Introductory Reflections. *Comparative Regional Integration. Europe and Beyond* / F. Laursen. Farnham: Ashgate Publishing Limited, 2010. 282 p.
54. Schultz M. Regionalization in a Globalizing World. A Comparative Perspective on Forms, Actors and Processes / M. Schultz, F. Soderbaum, J. Ojendal. L. N. Y.: Zed Books, 2001. P. 250-266.
55. Slocum N. Identity and Regional Integration II Global Politics of Regionalism. Theory and Practice. Ed. by M. Farrell et. oth. / N. Slocum, L. Van Langqrihove. London.: Pluto Press, 2005. P. 137-154.
56. The British political class. URL: <https://www.economist.com/britain/2017/06/10/the-british-politicalclass-is-not-up-to-the-job>
57. Vayrynen R. Regionalism: Old and New. *International Studies Review.* 2003. Mar. Vol. 5. No. 1. P. 25-51.

Допоміжна література

1. Горицька Г.В. «Арабська весна» в Єгипті: погляд із середини. *Зовнішні справи*. 2012. № 5.
2. Горобець І.В., Горобець І.В., Мартинов А.Ю. Іранський вузол глобальних протиріч. *Зовнішні справи*. 2011. №2.
3. Дахно І.І., Бовтрук Ю.А. Міжнародна економіка: Навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 216 с.
4. Дахно І.І., Тимофієв С.М. Країни світу: Довідник. К.: МАЛА, 2005. 603 с.
5. Дейвіс Н. Європа. Історія. К.: Основи, 2000. 1464 с.
6. Дослідження світової політики: 36. наук. праць. Вип. 24; 25. К., 2003.
7. Економіка зарубіжних країн / За ред. Ю.Г. Козака. В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського. К.:ЦНЛ, 2003. 352 с.
8. Ігнат'єв П.М. „Слон” і „дракон” в азіатській грі. Індокитайські відносини на тлі світових політичних процесів. *Політика і час*. 2006. № 6.
9. Ігнат'єв П.М. Індія і монархії Перської затоки: взаємодоповнюваність інтересів. *Зовнішні справи*. 2011. № 3.
10. Ігнат'єв П.М., Черкас Б.А. Азіатські велетні у боротьбі за вплив на країни Африки. *Зовнішні справи*. 2012. № 2.
11. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. / За ред. Л.Т. Левчук. К.: Либідь, 2000. 520 с.
12. Кривонос Р.А. Інтеграційні процеси у Європі та Північній Америці: Навчальні матеріали з курсу „Країнознавство Європи та Північної Америки”. К.: ІМВ, 2007. 44 с.
13. Лагутов Ю.Е. Суспільні трансформації в країнах Північної Африки: причини і тенденції. *Зовнішні справи*. 2011. № 4.
14. Лозовицький О.С. Сучасний Схід: демократичний ренесанс чи геополітичний перерозподіл? *Зовнішні справи*. 2011. № 2.
15. Лоссовський І.Є. Еволюція безпекових концептів у субрегіоні Південно-Східної Азії: малайзійський акцент. *Зовнішні справи*. 2011. №10. № 11-12.
16. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський. К.І. Ржепішевський. К.: ЦНЛ, 2004. 672 с.
17. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпенко, В.С. Булкін, М.А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
18. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посібн. К.: Знання, 2013. 677 с.
19. Політична енциклопедія / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст.. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 808 с.
20. Семигіна Т.В. Соціальна політика у глобальному вимірі. К.: Пульсари, 2003. 252 с.
21. Ушакова Н.Г., Помінова І.І. Соціально-економічні типи країн: Навч. посіб. К.: Професіонал, 2004. 304 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

1. Сайти дипломатичних місій пострадянських країн, акредитованих в Україні
2. Сайти наукових видань, які займаються вивченням проблем пострадянських країн.
3. www.meria.idc.il/ / journal сайт Інтернет-видання Мерія, матеріали якого присвячені країнам Близького Сходу, Центральної Азії та Закавказзя
4. The new Brazil and the changing hemisphere//Americas quarterly. 2011. Spring. Режим доступу до сайту: <http://www.americasquarterly.org/node/2416>.
5. Never before seen in Brazil//Rev.Bras.Polit.In. 2010. Volume 53. Number 2. Режим доступу до сайту: <http://www.scielo.br/pdf/rbpi/v53n2/09.pdf>
6. <http://svit.ukrinform.ua/> Країни світу сайт, присвячений країнам світу на веб-порталі Українського національного інформаційного агентства (Укрінформ)

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії **обставин непоборної сили** освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів / розпоряджень ректора / проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти залік/екзамен дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Міжнародне регіонознавство» <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=4402>.